

Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο

«Αυτή είναι η Χώρα μου και είναι απρόσμενα όμορφη»

Leventis Museum of Nicosia

«This is my Country and it's unexpectedly beautiful»

8/11/2010-16/1/2012

Το Κουτί της Πανδώρας: Πόλη-Τέχνη

Με την ευκαιρία της έκθεσης 50 Χρόνια Κοινωνία - Πολιτισμός - Ζωή στην Κυπριακή Δημοκρατία «Το Κουτί της Πανδώρας» και άλλοι χώροι του Μουσείου θα φιλοξενούν έκθεση έργων τέχνης με θέματα εμπνευσμένα από τη σύγχρονη ιστορία της Κύπρου της εικαστικού Κυριακής Κώστα.

Pandoras Box: City - Art

On the occasion of the exhibition 50 Years Society - Culture - Life in the Republic of Cyprus «Pandoras Box» and other spaces of the Museum will host works of art by Kyriaki Costa influenced by the recent history of Cyprus.

Για την Κυριακή Κώστα, η επέτειος των πενήντα χρόνων της Κυπριακής Δημοκρατίας συμπυκνώνεται ως έργο και λόγος σε έναν κοινό (εννοιολογικό και οντολογικό) παρανομαστή: τον όρο «inquieté». Ο όρος «inquieté» («ανησυχία») συνιστά την επίγευση της επαφής του θεατή με τις δημιουργίες της καλλιτέχνιδος στην παρούσα έκθεση. Στόχος της Κώστα είναι ο «μη εφησυχασμένος» προβληματισμός ως προς το “παγιωμένον” του όρου «δημοκρατία»: τι σημαίνει τελικά αυτή η λέξη; Ελευθερία λόγου ή θόρυβος; Συμμόρφωση ή σιωπή; Επιπλέον, πόσο «ήσυχος» μπορούμε να αισθανόμαστε ως προς τις συνθήκες της δημοκρατίας; Πού αρχίζει η δημοκρατία του «φαίνεσθαι» και πού τελειώνει η δημοκρατία του «είναι»; Η δημοκρατία είναι τρόπος ή σύμβολο ζωής; Κι αν είναι σύμβολο, τότε τι τη διαχωρίζει από την τεχνολογία της προπαγάνδας; Στο πλαίσιο αυτό, η προπαγάνδα της δημοκρατίας μπορεί να αποτελέσει δόκιμο όρο; Το σημαντικότερο: η προπαγάνδα της δημοκρατίας μπορεί να αποτελέσει μία κοινωνικά αποδεκτή πρακτική;

Προς απάντηση των παραπάνω ερωτημάτων και εμπνεόμενη από τον φιλόσοφο/γλωσσολόγο Νόαμ Τσόμσκι, η Κυριακή Κώστα μετατρέπει την φράση του τελευταίου, «η προπαγάνδα είναι το ρόπαλο της δημοκρατίας», σε “conceptual platform”, σε θεμέλιο καλλιτεχνικής έκφρασης, το οποίο στα έργα της, αποκρυσταλλώνεται ως ένα καθ’ όλα προκλητικό μανιφέστο: Ο κόσμος μας βομβαρδίζεται από σύμβολα και μετασύμβολα δημοκρατίας κάθε λεπτό που περνάει, σε βαθμό τέτοιο μάλιστα, που το αρχικό νόημα χάνεται, αφήνοντας στη θέση του μία θάλασσα από simulacra αλά Baudrillard.

Ο 21ος αιώνας εξυψώνει αξιακά τη σταυροφορία του «δημοκρατικού» design... Γιορτάζουμε γι’ αυτό ή πενθούμε; Η Κώστα προτείνει, γλυκόπικρα, να συνεχίσουμε την πορεία μας Fluid Step, Liquid Road... ακροβατώντας...

For Kyriaki Costa, the fiftieth anniversary of the Republic of Cyprus, as praxis and as word, can be encapsulated in a common (semantic and ontological) denominator: the term “unquieté” (restlessness). It could be said that this term describes the viewer’s aftertaste after experiencing the artist’s work in the present exhibition. Costa aims to induce a “non reassuring” questioning of the “established” term “democracy”: what does the word really mean? Freedom of speech or perhaps noise? Conformity or silence? Furthermore, how “reassured” can we really feel when we consider the conditions of a democracy? Where does a “superficial” democracy begin and where does a “real” democracy end? Is democracy a way or is it a symbol of life? And if we consider it to be a symbol, how then is it distinguishable from the technology of propaganda? In this context, can the propaganda of democracy be a valid term? More importantly: can the propaganda of democracy be considered a socially acceptable practice?

In answer to the above questions, and inspired by philosopher/linguist Noam Chomsky, Kyriaki Costa turns Chomsky’s phrase, “propaganda is the club of democracy”, into a “conceptual platform”, a ground for artistic expression, which is crystallized in her work as an extremely provocative manifesto: In each passing minute, our world is bombarded with symbols and meta-symbols of democracy, to such an extent, that the original meaning is lost, and instead, a sea of simulacra a la Baudrillard is all that remains.

The 21st century ascribes more and more value to the crusade of the “democratic” design ... Are we celebrating or mourning as a result?

In a bittersweet way, Costa suggests that we continue our course, Fluid Step, Liquid Road ... whilst carefully balancing on a tight rope...

Εξωτερική όψη της εγκατάστασης
Outside view of installation

Εν-γράφω σημαίνει υπομνησικω

«τις δε έδωκε γυναιξίν υφάσματος σοφίαν ή ποικιλτικήν επιστήμην»,
Παλαιά Διαθήκη, Ιώβ, Κεφ. ΛΗ' , 36

«Είναι μακρύς ο δρόμος να μπορείς να διαβάζεις τα γράμματα της γλώσσας σου ίσια κι ανάστροφα, και με το φως και σκοτεινά» γράφει η Μέλπω Αξιώτη σε ποίημα της γραμμένο το 1959¹. Οι στίχοι αποτελούν ισχυρότατη διατύπωση που θέλει το εγχείρημα της ανάγνωσης - υπονοεί την αντίληψη του οικείου - ως ένα από τα πλέον περίπλοκα και χρονικά μακροσκελή. Στο φως μιας όμοιας πεποίθησης ή καλύτερα ενός συναφή αφορισμού επιχειρεί η Κυριακή Κώστα να αρθρώσει τα «γράμματα» της δικής της γλώσσας, να συντάξει δηλαδή τα μνημονικά της πανέλα. Ο λόγος της εδρεύει στην περιοχή της μνήμης, μιας καθαρά κοινωνικής μνήμης. Αναπολεί, ανα-στοχάζεται και τέλος ανασυντάσσει μια χειρόμαχη δική της ομολογία που δεν είναι άλλη από το ίδιο το σώμα του έργου : ένα υφασμάτινο μνημονικό έρεισμα.

Στα τέλη του 19ου αιώνα τεμάχια υφάσματος, φιλοτεχνημένα αποκλειστικά από γυναίκες, κοσμούν οικίες οικογενειών της μεσοαστικής κυρίως τάξης. Προσωπογραφίες, λουλούδια, σκηνές κυνηγιού ή περιπάτου αποτελούν τα κατεξοχήν θέματα απεικόνισης στα εν λόγω κοσμητικά τεχνουργήματα. Απαντώντας σε μια ανάγκη ευφραντικής κόσμησης του χώρου και μνημονικής αφύπνισης των διαμενόντων σε αυτόν, τα γνωστά κάδρα κατέχουν για αρκετά χρόνια σθεναρά τη θέση τους. Εκτυπώσεις με αξιοθέατα, αναπαραγωγές έργων τέχνης και φωτογραφικές απεικονίσεις θα επιφέρουν την οριστική παραγκώνιση τους λίγες δεκαετίες μετά, την περίοδο του μεσοπολέμου. Τις αρχές φιλοτέχνησης των εν λόγω έργων διερευνά η Κώστα. Διαφυλάσσει το θυμικό τους υπόβαθρο. Αναθεωρεί παρόλα αυτά την αισθητική τους αξία καταργώντας τους τύπους ευφραντικής θέασης στους οποίους τα έργα υπάκουαν. Η επιφάνεια, στο έργο της Κώστα, ορίζεται ως χώρος μιας εκχυδαϊσμένης πληροφόρησης. Ένα φορμαλιστικό σύμφυρμα - γραφή και φόρμα διαπλέκονται άγαρμπα - και ένα ιδεολογικό ιστόπλεγμα που συχνά αγγίζει τα όρια μιας άκρατης αφήγησης ανάγουν το έργο σε περίτρανη κοινωνική μαρτυρία. Ρετάλια, εμβληματικές φυσιογνωμίες τυπωμένες σε ύφασμα, κομμάτια από εργόχειρα, δαντελένιες μπορντούρες, γραμματόσημα, ετικέτες και μικρολεζάντες δοκιμάζουν, μεταξύ άλλων, ένα πρωτόγνωρο συνωστισμό στο χώρο που τους προσφέρεται. Νημάτινες γραφές διακλαδώνονται στην επιφάνεια ενώ συνάμα απλώνουν υποδόρια της. Η γραφή της Κώστα - μιλώ πάντα για τη σχεδιαστική γραφή -, άλλοτε ισχνή και άλλοτε άλκιμη, εξιστορεί και μνημονεύει τα ανιστόρητα. Εργαλείο και μέσο συνάμα ανίχνευσης του ενδόμυχου, όντας συνιστώσα του έργου, αυτή ανάγεται σε ένα ζειδωρο, τραχύ μαρκάρισμα. Στηριζόμενος στην πεποίθηση του Vilém Flusser γύρω από το θέμα της γραφής, θα έλεγα ότι η Κώστα εν-γράφει. Ο σέχος φιλόσοφος επισημαίνοντας την σπουδαιότητα της υπό σχολιασμό πρακτικής σημειώνει : « Οι εν-γραφές είναι κοπιώδεις, αργές και γι'αυτό βραδέως παραγόμενες γραφές. Είναι μνημεία (monere = υπομνηνίσκω)»². Ο Flusser επισημαίνει το επίπονο και χρονοβόρο μιας ενδο-επιφανειακής γραφικής διατύπωσης όπως επίσης το μηχανισμό υπενθύμισης που αυτή εγκολπώνεται. Διευκρινίζω πως κάθε είδους εν-γραφή προϋποθέτει τη χρήση ενός stilus, αιχμηρού δηλαδή εργαλείου. Η Κώστα ξεκορμίζει τη σκέψη της με μία βελόνα. Έξω από μεθοδεύσεις τεκμηρίωσης των ιδεών της και έξω από τεχνάσματα δηλωτικά μιας προσδοκίας, ανάγει το δημιουργήμα της σε απόλυτη μνημονική συνθήκη που θέλει τα πράγματα πρώτα να χρονίζονται και μετά να ανακαλούνται.

Είμαστε βυθισμένοι σε ένα δραματικό και μη ανατρέψιμο χρονικό ρεύμα. Ακόμα και το ίδιο το σώμα σπουδάζει τη ροή του χρόνου δια της κινήσεως. Γράφουμε, επιγράφουμε, εν-γράφουμε. Με άλλα λόγια χειρονομούμε. Δημιουργούμε με οδηγό τη νοσταλγία και κριτήριο τη θυμικότητα. Τα σύγχρονα έργα αποτελούν πλέον στην πλειονότητα τους ταπεινόφρονες απόπειρες αφήγησης - κριτικής αφήγησης -, αντίπαλες στη λήθη. Κάθε ανάμνηση αποτελεί αρωγό του παρόντος, ποτέ σφετερίστρια του. Ο γάλλος ψυχαναλυτής Pierre Fédida σημειώνει τη σημασία της γραφής όπως επίσης και του σχεδίου ορίζοντας τα ως μέσα διοχέτευσης των ενδογενών διατυπώσεων του καθενός στον περιβάλλοντα χώρο³. Με φανερό μέλημα την εννοιολογική εκφορά του έργου, η Κώστα αγνοεί τύπους μορφοπλαστικής αρτιότητας του. Μια τραχύτητα, ένας υφολογικός αρχαϊσμός το διακρίνει. Η καλλιτέχνης ιχνογραφεί το αυθαίρετο. Με ένα ρέμπελο λόγο που εγκωμιάζει το άτακτο, καθιστά την εκάστοτε επιφάνεια της προσκλητήριο δαιμόνων.

Λευκωσία, Νοέμβριος 2010
Δρ Σάββας Χριστοδουλίδης
Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Εφαρμοσμένων Τεχνών,
Πανεπιστήμιο Frederick

To in-scribe is to remind

“someone gave the women the wisdom of cloth or the science of embroidery”
Old Testament, Job, Ch. XXXXIII, 36

“To be able to read the words of your language both upright and upside down, in the light and in the darkness, is a difficult task” writes Melpo Axioti in a poem written in 1959¹. These verses constitute a powerful wording that views the attempt of reading - suggesting the perception of the familiar - as one of the most complex and time consuming ventures. In the light of a similar conviction or, even better, of a relevant aphorism, Kyriaki Costa attempts to articulate the ‘words’ of her own language, or else, she compiles her mnemonic panels. Her concept draws from the area of memory, a purely social memory. It reminisces, re-thinks and finally, revises her own, manually constructed confession, which is none other than the work’s own body: a mnemonic prop made out of cloth.

Towards the end of the 19th century the houses of mainly middle class families were adorned with pieces of cloth that were embroidered exclusively by women. The main themes that were depicted upon these decorative pieces of art were portraits, flowers, hunting scenes or walking scenes. These popular frames have retained an important role through the years, fulfilling the need for the addition of a touch of merriness to space and to awaken the memories of those living in these spaces. A few decades later, during the mid-war period, these pieces were finally pushed aside by prints depicting popular sights, re-productions of artwork and photographs. Costa investigates the concepts involved in the creation of these works of art. She preserves their emotional background. However, she revises their aesthetic value, abolishing the conventions that the pieces once abided to, involving the pleasure they gave to their viewers. In Costa’s work, the surface constitutes a place for the transmittance of vulgarised information. A formalistic mishmash -writing and form are awkwardly interweaved- and an ideological mesh of webs that often reaches the limits of an unrestrained account, make the work a powerful social testimony. Bits and pieces, emblematic figures printed on cloth, pieces of embroidery, lace frames, postage stamps, labels and tiny legends, attempt, among other things, to create within the space they are given, a remarkable congestion. Embroidered writing branches out across the surface and, at the same time, extends beneath it. Costa’s script - I am always referring to her drawing as writing-, at times weak and at others lively, tells the untold. A tool, and at the same time a means, for tracking down the intimate, as a component of the work, she becomes a life-giving, raw marking. Drawing from Vilém Flusser’s conviction concerning the issue of writing, I would say that Costa is in-scribing. The Czech philosopher indicates the importance of the aforementioned practice and notes: “The in-scriptions are laborious, slow and hence, slowly-produced writings. They are monuments (monere = to remind)”². Flusser points out the hard and time consuming nature of an endo-surface graphic wording as well as the mechanism of reminding that it adopts. It should be pointed out that any form of in-scription presupposes that a stilus is used, that is a sharp tool. Costa dissects her thoughts with a needle. Without attempting to find ways of substantiating her ideas or employing contrivances that indicate expectation, she transforms her creation into an absolute mnemonic condition, which requires that things should first be let to linger and then be recalled.

We have sunk into a dramatic and non reversible time current. Even the body itself studies the flow of time through movement. We write, we superscribe, we in-scribe. In other words, we gesticulate. Guided by nostalgia and using emotion as a criterion, we create. Most of modern art comprises of modest attempts to narrate - critically narrate- and goes against oblivion. Each memory constitutes an assistant to the past and is never its encroacher. French psychoanalyst Pierre Fédida highlights the importance of writing as well as of drawing, describing them as mediums through which each person’s endogenous wording is channeled into the surrounding environment³. Concerned about the work’s semantic expression, Costa ignores its morphoplastic integrity. It is characterized by harshness, an archaic air. The artist traces the arbitrary. Employing a rebellious speech which praises things naughty, she transforms each surface into an invitation for demons.

Nicosia, November 2010
Dr. Savvas Christodoulides
Assistant Professor
Department of Applied Arts
Frederick University

- Αξιώτη Μέλπω, *Ποιήματα*, Αθήνα, Κέδρος, 2001, σ.21.
- Flusser Vilém, *Η Γραφή*, Αθήνα, Ποταμός, 2003, σ.33.
- Fédida Pierre, *L’absence*, Paris, Gallimard, 1978, p.115.

- Αξιώτη Μέλπω, *Ποιήματα*, Αθήνα, Κέδρος, 2001, σ.21.
- Flusser Vilém, *Η Γραφή*, Αθήνα, Ποταμός, 2003, σ.33.
- Fédida Pierre, *L’absence*, Paris, Gallimard, 1978, p.115.

Κρύψου | Hide
Έπιπλο βιτρίνα, καθρέφτη, φωτογραφική απεικόνιση, 2010
Rack with vitrine and mirror, photographic image, 2010

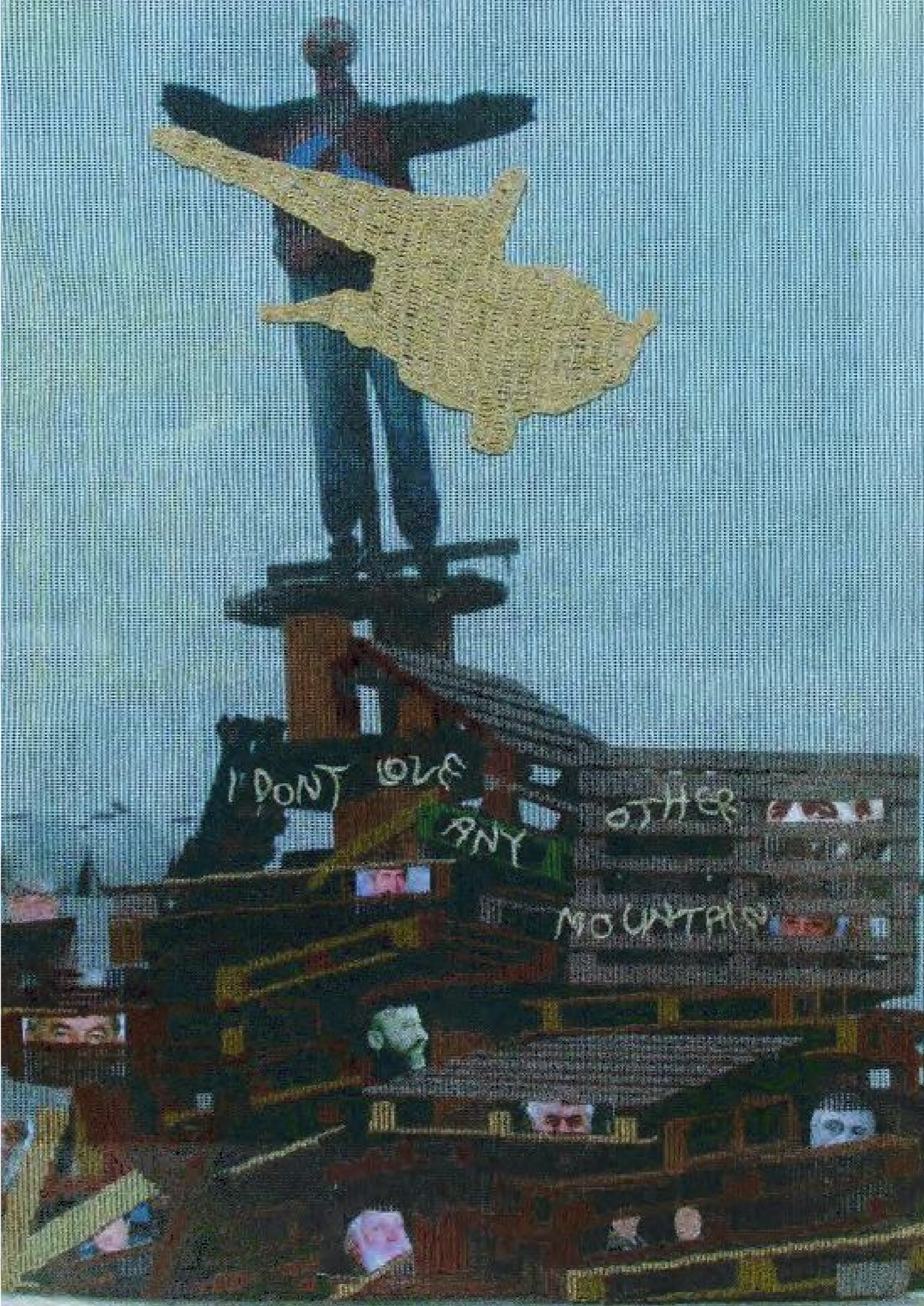

Δημοκρατία | Justice
Εικόνα από βίντεο, 2010 | Video still, 2010
Διάρκεια 0:09 | Duration 0:09
www.youtube.com/watch?v=Mxk9vUNf0qU

Εγκατάσταση στο χώρο | Installation

«Σταυρός» Κέντημα, πλαστικό δίκτυ, τύπωμα εικόνας με λέιζερ, 60x40 εκ, 2010
«Cross» Plastic met, lazer print, cotton threath, 60x40 cm, 2010

«Ο τόπος μου» Κέντημα, 95x68 εκ, 2009-2010
«My land» Embroidery, 95x68 cm, 2009-2010

«Ο ήχος χειροκροτήματος με το ένα χέρι» Υφασματογραφία, κέντημα, χαρτί, κλωστή, 127x88 εκ, 2008-2010
Συλλογή Ελένης Γιωρκάτζη, Λευκωσία, Κύπρος, 2011
«The sound of one hand clapping» Tapestry, embroidery, fabrics, thread, paper, 127x88 cm, 2008-2010
Eleni Yiorkadjis Collection, Nicosia, Cyprus, 2011

«Το σχοινάκι - Το κορίτσι» Εικόνα από βίντεο, 2009, Διάρκεια 0:24
«Rope girl» Video still, 2009, Duration 0:24
<http://www.youtube.com/watch?v=PGHMz3yoMNY>